

Verksamheten inom Europarådet andra halvåret 2001 och under år 2002

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2002/03:81 Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. andra halvåret 2001 och under år 2002 samt redogörelserna till riksdagen 2001/02:ER1 respektive 2002/03:ER1 från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling.

I betänkandet behandlas även en motion som har väckts med anledning av skrivelsen samt ytterligare en motion som har väckts med anledning av redogörelse 2002/03:ER1. Motionsyrkandena tar upp Europadomstolens fortsatta svåra arbetssituation samt frågor om människohandel och diskriminering på grund av sexuell läggning.

Utskottet föreslår att skrivelsen och redogörelserna läggs till handlingarna. Motionerna avstyrks.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Det huvudsakliga innehållet i redogörelserna från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling	4
Motionerna	4
Utskottets överväganden	5
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	9
Skrivelsen	9
Redogörelserna	9
Följdmotioner	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Europadomstolens resurser

Riksdagen avslår motion 2002/03:U2.

2. Frågor om människohandel

Riksdagen avslår motion 2002/03:U4 yrkandena 1 och 2.

3. Diskriminering på grund av sexuell läggning

Riksdagen avslår motion 2002/03:U4 yrkande 3.

4. Regeringens skrivelse 2002/03:81 Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. andra halvåret 2001 och under år 2002

Riksdagen lägger skrivelse 2002/03:81 Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. andra halvåret 2001 och under år 2002 till handlingarna.

5. Redogörelser till riksdagen 2001/02:ER1 och 2002/03:ER1 Från Sveriges delegation vid Euoparådets parlamentariska församling

Riksdagen lägger redogörelserna 2001/02:ER1 och 2002/03:ER1 Från Sveriges delegation vid Euoparådets parlamentariska församling till handlingarna.

Stockholm den 6 maj 2003

På utrikesutskottets vägnar

Urban Ahlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Urban Ahlin (s), Göran Lennmarker (m), Berndt Ekholm (s), Carl B Hamilton (fp), Carina Hägg (s), Birgitta Ahlqvist (s), Holger Gustafsson (kd), Kent Härstedt (s), Göran Lindblad (m), Cecilia Wigström (fp), Agne Hansson (c), Kenneth G Forslund (s), Ewa Björling (m), Lotta N Hedström (mp), Yilmaz Kerimo (s) och Kaj Nordquist (s).

Redogörelse för ärendet

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté andra halvåret 2001 och under år 2002 vilken också omfattar samarbetsprogrammen för demokratisk utveckling och Europarådssekretariatets budget. Utöver ministerkommitténs verksamhet redovisas också frågor rörande Europakonventionen och dess övervakningsorgan, arbetet inom ramen för verksamhetsprogrammen, mänskliga rättigheter och demokratifrågor, sociala frågor, kulturfrågor och kulturell mångfald samt samarbetet inom ramen för partsavtalen.

Det huvudsakliga innehållet i redogörelserna från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling

I redogörelserna redovisar Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling Europarådets roll i det europeiska samarbetet, den parlamentariska församlingens verksamhet under 2001 och 2002 samt den svenska representationen. Vidare redovisas huvudområdena för församlingens verksamhet vilka är granskning av hur medlemsländerna uppfyller sina åtaganden, politiska frågor, juridiska frågor och mänskliga rättigheter, ekonomi och utveckling, sociala frågor, hälso- och familjefrågor, kultur, vetenskap och utbildning, befolknings- och flyktingfrågor, jordbruk och miljö samt jämställdhet mellan kvinnor och män. Till redogörelserna har fogats en förteckning över församlingens beslut.

Motionerna

I motion 2002/03:U2 (*kd*) understryker motionärerna Europadomstolens behov av ökade resurser för att komma till rätta med dagens enorma arbetsbörda som lett till oacceptabla dröjsmål i rättsprocessen.

I motion 2002/03:U4 (*fp*) yrkandena 1 och 2 betonas vikten av en ökad kamp mot människohandel och behovet av en europeisk konvention mot människohandel.

I motionens yrkande 3 uppmanar motionärerna den svenska regeringen att verka för att mandatet för European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) utvidgas till att omfatta arbetet mot diskriminering på grund av sexuell läggning.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar att Europarådet har en central uppgift när det gäller att främja respekten för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer och därmed också för att förebygga väpnade konflikter. Det är utskottets uppfattning att Europarådet, med sin breda medlemskrets och sin omfattande erfarenhet, med sina normer och med sin demokratiska värdegemenskap, även framdeles har en viktig roll att spela för en fredlig utveckling. De krav på respekt för de mänskliga rättigheterna som ställs på Europarådets medlemsländer utgör också ett konstruktivt stöd till uppbyggnaden av demokrati och rättsstat i länderna i Central- och Östeuropa, på Balkan samt i södra Kaukasien.

Europarådet står fortsatt inför stora utmaningar. Inom de närmaste åren är det utvidgningen av EU och Nato som särskilt kommer att påverka utvecklingen inom Europarådet. Europarådets roll och verksamhet måste därför anpassas. Det innebär behov av reformer och i vissa fall ökad resurstilldelning. Vid avvägningen av behoven för de olika sektorer där Europarådet är verksamt bör Sveriges inställning vara att kärnverksamheten, dvs. främjandet av de mänskliga rättigheterna, demokrati samt rättsstatens principer, skall prioriteras.

Utskottet delar synen på Europadomstolens stora betydelse för skyddet av de mänskliga rättigheterna och behovet av reformer och ökade resurser för att effektivisera domstolens arbete som det uttrycks i motion 2002/03:U2. Den reform av övervakningssystemet som beskrivits i tidigare skrivelser har hittills inte lett till det eftersträlvade resultatet, nämligen att korta handläggnings-tiderna för klagomålen enligt Europakonventionen. Trots det stora antalet meddelade domar och beslut har målbalsen fortsatt att växa kontinuerligt eftersom Europadomstolen inte hinner pröva klagomålen i den takt de kommer in. I slutet av 2002 hade Europadomstolen över 30 000 oavgjorda klagomål. Under 2001 och 2002 mottog domstolen drygt 60 000 nya klagomål. En viktig anledning till den kraftigt ökande måltillströmningen är att Europakonventionen blivit alltmer känd i framför allt de senast tillkomna medlemsstaterna efter Sovjetunionens fall. Flest klagomål mot sig har Turkiet, Ryssland, Polen, Ukraina och Rumänien.

I regeringens skrivelse redogörs för det arbete som redan bedrivs på olika nivåer inom Europarådet för att komma till rätta med den kritiska situationen och garantera domstolens effektivitet. Enligt regeringen har vissa förbättringar åstadkommit efter att en arbetsgrupp inom domstolen under ledning av den svenska domaren Elisabeth Palm presenterade sin slutrapport i januari 2002. Det pågående reformarbetet kommer också att intensifieras under våren 2003. Vidare har Styrkommittén för mänskliga rättigheter, CDDH, på ministerkommitténs uppdrag, den 17 april i år, lagt fram ett paket med konkreta och sammanhängande förslag, både vad gäller åtgärder som kan vidtas utan dröjsmål och vad gäller konventionsändringar. Uppgiften utfördes av en

arbetsgrupp under CDDH, den s.k. reflektionsgruppen (CDDH-GDR), där bl.a. Sverige ingår. Arbetet i CDDH under andra halvåret 2001 och under år 2002 handlade i hög grad om domstolsreformen. CDDH:s nyligen framlagda åtgärdsförslag kommer att behandlas vid ministerkommitténs möte i Strasbourg den 14–15 maj i år.

Reformarbetet handlar dels om att Europarådets ministerkommitté skall utarbeta rekommendationer, av vilka flera syftar till att integrera Europakonventionen mer i de inhemska rättsordningarna och därmed minska behovet hos enskilda att klaga till Europadomstolen. Dels är det fråga om en del ändringar när det gäller förfaranderegler i själva konventionen. Enligt uppgifter från Regeringskansliet har Sverige under förhandlingarna hittills ställt sig bakom (och delvis initierat) dessa förslag.

Utskottet anser att detta arbete måste uppmärksammas i än högre grad och ges högsta prioritet för att skynda på de nödvändiga förändringarna. Medlemsstaterna är också tämligen ense om att det inte räcker med enbart ändringar av domstolens arbetsmetoder och dess rättegångsregler utan att det också krävs ändringar i Europakonventionen för att komma till rätta med den problematiska situationen. Vad som kan bli aktuellt är ändringar i de processuella reglerna i konventionen. Att begränsa de redan existerande rättigheter som tillkommer individen är det inte fråga om.

Men reformarbetet innebär också ett behov av förstärkta finansiella resurser, och Sverige tillhör de länder som gärna hade sett en viss ökning av Europarådets budget. Utskottet förutsätter att Sverige fortsatt och aktivt driver den linjen som medlem i Europarådets budgetkommitté för perioden 1 januari 2002–31 december 2004.

Utskottet noterar att efter händelserna den 11 september 2001 tillsattes en ny specialistgrupp under CDDH (DH-S-TER) som fick i uppdrag att utarbeta riktlinjer om mänskliga rättigheter sett i perspektivet av kampen mot terrorismen. Arbetet slutfördes snabbt och riktlinjerna kunde antas av ministerkommittén redan den 11 juli 2002. Syftet med riktlinjerna är att de skall tjäna som en påminnelse om att kampen mot terrorismen måste ske med upprätthållande av respekten för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Meningen är att de skall ges en så vid spridning som möjligt i medlemsstaterna. I Sverige har de gjorts tillgängliga både för polis- och åklagarmyndigheterna och för domstolarna.

Utskottet delar regeringens uppfattning att behovet av EU-samordning i de utrikespolitiska frågorna har ökat i takt med att Europarådet har utvidgats och i och med EU:s utvidgning. Sverige vill också främja samarbetet mellan EU och Europarådet avseende konfliktförebyggande verksamhet och krishantering.

Utskottet vill även uppmärksamma att det under hösten 2001 inrättades en arbetsgrupp under CDDH med företrädare för sju medlemsstater, däribland Sverige, som hade till uppgift att studera de juridiska och tekniska förutsättningarna för en anslutning av EG/EU till Europakonventionen. Gruppens slutrapport överlämnades till ministerkommittén under 2002. Arbetsgruppen

har bl.a. kommit fram till att vissa ändringar i Europakonventionen skulle bli nödvändiga vid en anslutning. Slutrapporten har gjorts tillgänglig för den arbetsgrupp inom EU:s framtidskonvent som har behandlat anslutningsfrågan ur EU:s synvinkel.

Beträffande Folkpartiets yrkanden om människohandel i motion *U4 (yrkandena 1 och 2)* vill utskottet betona att det är ytterst angeläget Sverige inom Europarådet och andra internationella organisationer samt även i bilaterala sammanhang verkar för kraftfulla åtgärder i kampen mot alla former av människohandel och att de bakomliggande orsakerna till denna handel uppmärksammas. Utskottet välkomnar därför den nya svenska strategi för bekämpning av människohandel inom det internationella utvecklingssamarbetet som regeringen presenterade den 30 april i år. Strategin inriktar sig främst på handel med kvinnor och barn och syftar till att ge de svenska ansträngningarna en mer långsiktig inriktning. Fokus ligger på de vanligaste eller värsta formerna av exploatering som sexuellt utnyttjande, arbetskraftsexploatering och skadligt barnarbete.

Inom Europarådet har Styrkommittén för jämställdhetsfrågor, CDEG, diskuterat möjligheten av en eventuell europeisk konvention mot människohandel. Frågan är för närvarande remitterad till den straffrättsliga styrkommittén CDPC. Utskottet vill uppmana regeringen att verka för en sådan konvention, under förutsättning att den ej försvagar befintliga FN-konventioner. I sammanhanget kan vidare nämnas att beträffande uppföljningen av rekommendationen om handel med människor för sexuella ändamål har kommittén bl.a. annat informerats om att projekt genomförts i sydöstra Europa inom ramen för "Task Force on Trafficking in Human Beings of the Stability Pact for South East Europe" med syfte att bygga upp lagstiftning i regionen som kriminaliserar människohandel. Utskottet ser detta arbete som angeläget.

I samma motion (*yrkande 3*) tar motionärerna upp frågan om att Sverige bör verka för att European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) utvidgar sitt mandat till att omfatta arbete mot diskriminering på grund av sexuell läggning.

Vid "2nd Council of Europe Round Table with National Human Rights Institutions/4th European Meeting of National Institutions" i Dublin och Belfast 2002 antogs en resolution som uppmanade Europarådets ministerkommitté att, i enlighet med vad också den parlamentariska församlingen beslutat rekommendera, utvidga mandatet för European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) till att också omfatta arbetet mot homofobi.

Mot denna bakgrund har Jämställdhetsombudsmannen (JämO), Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO), Handikappombudsmannen (HO), Barnombudsmannen (BO) samt Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO) hemställt att regeringen tar upp frågan om ECRI:s mandat i Europarådets ministerkommitté och därmed verkar för att mandatet utvidgas i enlighet med resolutionen och Europarådets parlamentariska församlings rekommendation.

Enligt uppgift inhämtad från Regeringskansliet har Sveriges representation i Europarådet instruerats att aktivt verka för att frågan om ECRI:s mandat omfattas på det sätt Europarådets parlamentariska församling föreslagit, dvs. att ECRI:s mandat också omfattar arbetet mot homofobi.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts föreslår utskottet att motionerna 2002/03:U2 och 2002/03:U4 yrkandena 1–3 lämnas utan åtgärd samt att regeringens skrivelse 2002/03:81 och redogörelserna 2001/02:ER1 samt 2002/03:ER1 läggs till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

2002/03:81 Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. andra halvåret 2001 och under år 2002 överlämnas till riksdagen.

Redogörelserna

2001/02:ER1 Redogörelse från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling överlämnas till riksdagen.

2002/03:ER1 Redogörelse från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling överlämnas till riksdagen.

Följdmotioner

2002/03:U2 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen tar initiativ till att regeringarna i Europarådet tillsammans tillgodoser Europadomstolens behov av ökade resurser.

2002/03:U4 av Carl B Hamilton m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen i Europarådet arbetar för att en konvention mot människohandel utarbetas och beslutas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bekämpa människohandel.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen i Europarådet arbetar för att motverka diskriminering på grund av sexuell läggning.